

בית המדרש "תורת דוד"
ע"ש הגה"צ רבי דוד בר חן זצ"ל - רבה של שדרות,
והרבנית רות בר חן ע"ה

"תורת דוד"

השיעור השבועי
פרשת חוקת
תשפ"ד

(שנה ז', גליון מס' 348)

שיעורי הרב אליהו בר חן
e0527191965@gmail.com | 052-719-1965

פרשת חוקת התשפ"ד

”עמו וצאן מרעיתו”

א. ”ויאמר יהוה אל משה ואל אהרן, בהר הקר, על גבול ארץ אדום, לאמר. יאסף אהרן אל עמיו, כי לא יבא אל הארץ אשר נתתי לבני ישראל, על אשר מריתם את פי למי מריבה. קח את אהרן ואת אלעזר בנו, והעל אתם הר הקר. והפשט את אהרן את בגדיו, והלבשתם את אלעזר בנו, ואהרן יאסף ומת שם. ויעש משה כאשר צוה יהוה, ויעלו אל הר הקר, לעיני כל העדה. ויפשט משה את אהרן את בגדיו, וילבש אתם את אלעזר בנו, וימת אהרן שם בראש הקר, וירד משה ואלעזר מן הקר. ויראו כל העדה כי גוע אהרן, ויבכו את אהרן שלשים יום - כל בית ישראל” (במדבר, כ', כג' - כט').

”וישמע הכנעני מלך ערד, ישב הנגב, כי בא ישראל דרך האתרים, וילחם בישראל, וישב ממנו שבי. ויזר ישראל נדר ליהוה, ויאמר, אם נתן תתן את העם הזה בנדי, והחרמתי את עריהם. וישמע יהוה בקול ישראל, ויתן את הכנעני, ויחרם אתהם ואת עריהם, ויקרא שם המקום חרמה” (במדבר, כא', א' - ג').

ב. ידועה ומפורסמת, דרשתו של רבי יוסי ברבי יהודה, במסכת תענית ¹ :

”שלשה פרנסים טובים עמדו לישראל, אלו הן : משה ואהרן ומרים.

ו-ג' מתנות טובות ניתנו על ידם, ואלו הן : באר וענן ומן.

באר - בזכות מרים ²,

עמוד ענן - בזכות אהרן ³,

¹ ט' ע"א.

² בטעם הדבר, כתב בעל "עץ יוסף" זיע"א, משום בעל "כלי יקר" זיע"א:

שהבאר, אשר היתה מספיקה להם את כל צרכיהם,

היתה בזכות מרים, אשר אחזה במידת גמילות חסדים,

וכמאמר הכתוב (שמות, א' - יז'), "ותחין את הילדים", שהיתה מספקת להם מזון ומחיה.

מן - בזכות משה ⁴ .

מתה מרים, נסתלק הבאר,

שנאמר ⁵ , 'נתקמת שם מרים',

וכתיב בתריה ⁶ , 'ולא קנה מיס לעדה'.

וחזרה, בזכות שניהן ^{7 8} .

³ בטעם הדבר, כתב בעל "עץ יוסף" זיע"א, משום בעל "כלי יקר" זיע"א:

שענני הכבוד, אשר שם כבוד השכינה,

באו בזכות אהרן, אשר גרם להשראת השכינה, על ידי הקרבת הקרבנות.

⁴ בטעם הדבר, כתב בעל "עץ יוסף" זיע"א, משום בעל "כלי יקר" זיע"א:

כי משה קיבל את התורה, ולא ניתנה תורה אלא לאוכלי המן (מכילתא דרבי ישמעאל, "בשלח". מסכתא דויהי, פתיחתא ד"ה "ויהי בשלח").

⁵ במדבר, כ' - א'.

⁶ במדבר, כ' - ב'.

⁷ וכמאמר הכתוב בפרשתן (במדבר, כ' - ח'):

"קח את המטה, והקהל את העדה, אתה ואהרן אחיך, ודברתם אל הפלע לעיניהם ונתן מימיו, והוצאת להם מים מן הפלע, והשקית את העדה ואת בעירם".

⁸ ידועה ומפורסמת, קושיית רבותינו זיע"א:

שאם היתה למשה ולאהרן הזכות שתחזור הבאר בשבילם, מפני מה היא נסתלקה?

ותירץ בזה בעל "עץ יוסף" זיע"א:

שהבאר נסתלקה, בשביל להראות שמתחילה היא היתה בזכות מרים.

ורק לאחר מכן, חזרה שוב, בזכותם של משה ואהרן.

עוד התקשו רבותינו זיע"א:

שהיות והיתה למשה ולאהרן הזכות שתחזור הבאר בשבילם,

ולאחר פטירתו של אהרן הכהן, כאשר נסתלקו ענני הכבוד,

הם חזרו בזכות משה לבדו,

אם כן, מפני מה, הם לא ניתנו מתחילה בשבילם?

מת אהרן, נסתלקו ענני כבוד,

שנאמר ⁹, 'וַיִּשְׁמַע הַכְּנַעֲנִי מִלֶּךְ עָרְדִי,

מה שמועה שמע?

שמע, שמת אהרן, ונסתלקו ענני כבוד ¹⁰,

וכסבור, ניתנה לו רשות להילחם בישראל ¹¹.

והיינו דכתיב ¹², 'וַיִּרְאוּ כָּל הָעֵדָה כִּי גֹעַ אֶהְרֹן,

אמר ר' אבהו -

אל תקרי 'וַיִּרְאוּ', אלא 'וַיִּירְאוּ' ^{13 14}.

ותירץ בזה השל"ה הקדוש זיע"א:

שיש לחלק, בין החזרת דבר שהיה ונעלם, לבין הבאת דבר שלא היה כלל,

שכן, צריך זכות גדולה ביותר, להביא דבר שלא היה כלל עד עתה.

ולפיכך, אף שחזרה הבאר בזכותם של משה ואהרן,

מכל מקום, היא לא היתה יכולה לבוא מתחילה בזכותם, אלא רק בזכות מרים.

וכמו כן, בעניין ענני הכבוד.

⁹ במדבר, כא' - א'.

¹⁰ כתב רש"י הקדוש:

"ענני רקיע וענני עשן, ושאר עננים אינן של כבוד".

¹¹ כתב ב"סדר עולם רבה" (פרק ט')

"ומה שמועה שמע?"

שמע שמת אהרן, והלך התייר הגדול שבהן, ונסתלק עמוד הענן, שהיה נלחם להם,

ובא ונלחם עמהם".

¹² במדבר, כ' - כט'.

¹³ היינו:

לשון ראייה,

שעל ידי שמת אהרן, נסתלקו ענני הכבוד שהקיפו את עם ישראל, ונתגלו לעין כל.

כדדריש ריש לקיש, דאמר ריש לקיש -

יכ"י, משמש בארבע לשונות,

יאי¹⁵, ידלמאי¹⁶, יאלאי¹⁷, ידהאי^{18 19}.

ועיין עוד מה שכתב רש"י הקדוש במסכת ראש השנה (ג' ע"א, בד"ה "אלא וייראו"):

"נתגלו".

¹⁴ כתב הגה"ק רבינו אליהו הכהן האיתמרי זיע"א מאיזמיר (בספרו הקדוש "אורה ושמחה"), שטעם הדבר, שהוכרחו רבותינו ז"ל לדרוש כך:

הוא מחמת, שמפשט הכתוב משמע, שכל העדה ראו את גויעת אהרון,

ובאמת, שדבר זה אינו כן, שכן, רק משה רע"ה ואלעזר הכהן ראו במיתתו,

וכמאמר הכתוב בפרשתו (במדבר, כ' - כח'), "וַיָּמָת אֶהָרֹן שֵׁם בְּרֵאשִׁי הָהָר, וַיֵּרֶד מֹשֶׁה וְאַלְעָזָר מִן הָהָר".

אלא, שלאחר גויעת אהרון הכהן ע"ה, שמעו כל העדה ממה רע"ה ואלעזר הכהן על כך.

ואם כן, היה צריך להיות כתוב "וַיִּשְׁמְעוּ כָל הָעֵדָה כִּי גֹעַ אֶהָרֹן".

ומכוח זה, דרשו רבותינו ז"ל -

"אל תקרי 'וַיֵּרֶד', אלא 'וַיֵּרְאוּ' ",

והיינו, שכל העדה נתגלו מענני הכבוד שהיה עליהם.

עוד כתב רבינו זיע"א:

שאם כוונת הפסוק, היתה לראיה ממש, לכאורה מילה זו היא מיותרת,

שכן, מאחר שראו כל העדה, שמה רע"ה ואהרון הכהן ע"ה ואלעזר הכהן ע"ה, עלו להר,

וירדו ללא אהרון הכהן ע"ה,

בוודאי שנסתלק אהרון הכהן ע"ה מן העולם.

¹⁵ היינו:

לפעמים היא באה במקום המילה "אי", שפירושה "אם".

¹⁶ היינו:

לפעמים היא באה במקום המילה "דלמא", שפירושה "שמה".

¹⁷ היינו:

לפעמים היא באה במקום המילה "אלא", שהכוונה בזה לסתור את הדיבור שלפניו.

חזרו שניהם, בזכות משה.

מת משה, נסתלקו כולן,

שנאמר ²⁰, 'וְאֶכְחָד אֶת שְׁלֶשֶׁת הָרָעִים, בְּיָרַח אֶחָד'

וכי בירח אחד מתו?

והלא מרים מתה בניסן, ואהרן באב, ומשה באדר?

אלא, מלמד, שנתבטלו ג' מתנות טובות שנתנו על ידן, ונסתלקו כולן בירח אחד."

והנה, בעניין "ענני הכבוד" אשר באו מחמתו של אהרון הכהן ע"ה, כתב הגה"ק רבינו חיים ויטאל זיע"א ²¹ :

"ולכן, ישראל היו מוקפים במדבר ב-ז' ענני כבוד,

כי כבר ידעת, כי כל הענן, הוא מצד החסד,

כמו שנאמר ²², 'וְעָנַן ה' עָלֵיהֶם יוֹמָם',

ואין 'יוֹמָם', אלא החסדים - 'יוֹמָם יִצְוֶה ה' חֲסָדוֹ' ²³.

ולכן, ענני כבוד, בזכות אהרון איש החסד, הם המקיפים של החסדים,

והם ז' עננים מחסד עד המלכות ²⁴, כמבואר לעיל, בסוד ז' ימי הסוכה."

¹⁸ היינו:

לפעמים היא באה במקום המילה "דהא", שפירושה "שהרי".

¹⁹ ובעניין זה, מילת "כי", באה במקום המילה "דהא", שפירושה "שהרי":

והיינו, שבני ישראל נתגלו מענני הכבוד, "שהרי" על ידי הסתלקותו מן העולם, הסתלקו ענני הכבוד.

²⁰ זכריה, יא' - ח'.

²¹ בספרו הקדוש "פרי עץ חיים", (שער חג הסוכות, פ"ג).

²² במדבר, י' - לד'.

²³ תהילים, מב' - ט'.

²⁴ היינו:

ז' ספירות תחתונות, הראשונה שבהם היא ספירת "חסד", והאחרונה שבהם היא ספירת "מלכות".

ועל פי דבריו הקדושים, כתב ראש ישיבת "חברון" - הגאון הגדול רבי דוד כהן שליט"א²⁵ :

"ולכן, גם החסד שנגלה בחג הסוכות, להמתיק את הדינים שהיו על עם ישראל לאחר חטא העגל, נתגלה על ידי ענני הכבוד,

וענני הכבוד, הם הביטוי של השפעת החסד של חג הסוכות, לאחר ימי הדין".

עוד כתב שם²⁶ :

"ומבואר, שמה שזכו עם ישראל לענני הכבוד, בזכותו של אהרון,

מכיוון שענני הכבוד, היו ביטוי של הנהגת מידת החסד עם ישראל,

וזה, בא בזכותו של אהרון איש החסד²⁷".

ג. על מאמר הכתוב בפרשתן²⁸, "וַיִּסְעוּ מֵהַר הַקָּדֹשׁ יַם סוּף, לְסַבֵּב אֶת אֶרֶץ אֲדוֹם, וַתִּקְצַר נַפְשׁ הָעָם בְּדֶרֶךְ", כתב רש"י הקדוש :

"כיוון שמת אהרון, ובאה עליהם מלחמה זו²⁹, חזרו לאחוריהם דרך ים סוף,

וכך הוא סדרם:

"חסד, גבורה, תפארת, נצח, הוד, יסוד, מלכות".

²⁵ בספרו הקדוש "זמן שמחתינו", (מאמר יז', עמוד קעג').

²⁶ עמודים קעז' - קעח'.

²⁷ וכתב שם בהערה:

ומה שִׁכְנָה את אהרון בשם "איש החסד",

מקורו, הוא במקרא בפרשת "וזאת הברכה" (דברים, לג' - ח'), "תְּמִיךְ וְאוֹרִיךְ לְאִישׁ חֲסִידְךָ",

שפירש בתרגום יונון, "תומיא ואוריא, אלבישתא לאהרון, גבר דאשתכח חסיד קדמך".

ומבואר, ש-"איש חסידך", הוא אהרון.

ומכיוון שאהרון הוא "איש החסד", זכו בזכותו לגילוי החסד של ענני כבוד.

²⁸ במדבר, כא' - ד'.

²⁹ היינו:

הוא הדרך, שחזרו להם כשנגזר עליהם גזירת מרגלים,

שנאמר ³⁰, 'וְסָעוּ הַמִּדְבָּרָה דָּרָךְ יָם סוּף'.

וכאן, חזרו לאחוריהם שבע מסעות,

שנאמר ³¹, 'וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל נָסְעוּ מִבְּאֵרֶת בְּנֵי יַעֲקֹב, מוֹסְרָה, שָׁם מֵת אֶהְרֹן'.

וכי במוסרה מת, והלא בהר ההר מת?

אלא, שם חזרו, והתאבלו עליו, והספידוהו כאילו הוא בפניהם.

וצא ובדוק במסעות, ותמצא, שבע מסעות מן מוסרה עד הר ההר".

והנה, על מאמר הכתוב בפרשתן ³², "וַיִּשְׁמַע הַכֹּהֲנֵי מֶלֶךְ עָרֹד, יוֹשֵׁב הַנֶּגֶב, כִּי בָא

יִשְׂרָאֵל דָּרָךְ הָאֲתָרִים, וַיִּלְחֶם בְּיִשְׂרָאֵל, וַיֵּשֶׁב מִמֶּנּוּ שְׁבִי", כתב רש"י הקדוש:

" וַיִּשְׁמַע הַכֹּהֲנֵי - שָׁמַע שְׁמַת אֶהְרֹן, וְנִסְתַּלְקוּ עֲנֵי כְבוֹד וְכוּ', כְּדֵאִתָּא בְּרֵאשׁ

הַשָּׁנָה ³³.

ועמלק, מעולם רצועת מרדות לישראל, מזומן בכל עת לפורענות.

יֹשֵׁב הַנֶּגֶב' - זה עמלק,

שנאמר ³⁴, 'עִמְלֶק יוֹשֵׁב בְּאֶרֶץ הַנֶּגֶב'.

ושינה את לשונו, לדבר בלשון כנען,

כדי שיהיו ישראל מתפללים להקדוש ברוך הוא, לתת כנענים בידם, והם אינם

כנענים.

"וַיִּשְׁמַע הַכֹּהֲנֵי מֶלֶךְ עָרֹד, יוֹשֵׁב הַנֶּגֶב, כִּי בָא יִשְׂרָאֵל דָּרָךְ הָאֲתָרִים, וַיִּלְחֶם בְּיִשְׂרָאֵל, וַיֵּשֶׁב מִמֶּנּוּ שְׁבִי. וַיִּדַר יִשְׂרָאֵל נֶדֶר לַיהוָה, וַיֹּאמֶר, אִם נָתַן תַּתֵּן אֶת הָעַם הַזֶּה בְּיָדִי, וְהִסְרַמְתִּי אֶת עַרְיָהֶם. וַיִּשְׁמַע יְהוָה בְּקוֹל יִשְׂרָאֵל, וַיִּתֵּן אֶת הַכֹּהֲנֵי, וַיִּסְרֶם אֶתְהֶם וְאֶת עַרְיָהֶם, וַיִּקְרָא שֵׁם הַמָּקוֹם חֶרְמָה", (במדבר, כא' - ג').

³⁰ דברים, א' - מ'.

³¹ דברים, י' - ו'.

³² במדבר, כא' - א'.

³³ ג' ע"א.

³⁴ במדבר, יג' - כט'.

ראו ישראל לבושיהם כלבושי עמלקים, ולשונם לשון כנען,

אמרו, נתפלל סתם,

שנאמר ³⁵, 'אם נתן תתן את העם הזה בְּיָדֵי'.

'דָּרָךְ הָאֲתָרִים' - דרך הנגב שהלכו בה המרגלים,

שנאמר ³⁶, 'וַיַּעֲלוּ בְּנֵגֵב'.

דבר אחר, 'דָּרָךְ הָאֲתָרִים' - דרך התִּיר הגדול הנוסע לפניהם,

שנאמר ³⁷, 'דָּרָךְ שְׁלֹשֶׁת יָמִים, לְתוֹר לָהֶם מְנוּחָה'.

'וַיִּשָּׁב מִמֶּנּוּ שָׁבִי - אֵינָה אֵלָא שַׁפְחָה אַחַת'.

והנה, על מאמר הכתוב בעניינו של עמלק ³⁸, "אֲשֶׁר קָרָךְ בְּדָרָךְ, וַיִּזְנֵב בְּךָ כָּל

הַנְּחָשָׁלִים אַחֲרֶיךָ, וְאַתָּה עָנִף וַיִּגַע וְלֹא יָרָא אֱלֹהִים", כתב רש"י הקדוש :

" כָּל הַנְּחָשָׁלִים אַחֲרֶיךָ' - חסרי כוח מחמת חטאם, שהיה הענן פולטן".

ומבואר מכל האמור :

שעל ידי עמוד הענן, שהגיע בזכותו של אהרון הכהן ע"ה,

לא היה כוח, כלל ועיקר, לעמלק לבוא להילחם בישראל,

כי אם במי שנזדהם על ידי חטאו, שהיה הענן פולטו.

ולפיכך, כאשר נסתלק אהרון הכהן ע"ה מן העולם, ונסתלק עמוד הענן עמו,

חשב עמלק, שעל ידי כך, הוא יוכל לפגוע בכללם של עם ישראל,

והיינו, אף באותם שהיו נקיים מן החטא.

והוא ביאור דברי רבותינו ז"ל ³⁹ :

³⁵ במדבר, כא' - ב'.

³⁶ במדבר, יג' - כב'.

³⁷ במדבר, י' - לג'.

³⁸ דברים, כה' - יח'.

"מה שמועה שמע?

שמע, שמת אהרן, ונסתלקו ענני כבוד⁴⁰,

וכסבור, ניתנה לו רשות להילחם בישראל⁴¹."

ד. על מאמר הכתוב⁴², "למען ידעו דלתיכם, כי בספות הושבתי את בני ישראל, בהוציא אותם מארץ מצרים, אני יהוה אלהיכם", מצינו לדרשת רבותינו ז"ל במסכת סוכה⁴³:

"ענני כבוד היו, דברי רבי אליעזר,

רבי עקיבא אומר, סוכות ממש".

וכתב על זה הגה"ק רבינו יואל סירקיש זיע"א⁴⁴:

שדברי רבי אליעזר, שחג הסוכות נתקן בעבור "ענני כבוד", הם עיקר להלכה.

וטעם הדבר, הוא:

שכן, את מאמר הכתוב⁴⁵, "למען ידעו דלתיכם, כי בספות הושבתי את בני ישראל, בהוציא אותם מארץ מצרים, אני יהוה אלהיכם",

³⁹ ראש השנה, ג' ע"א.

תענית, ט' ע"א.

⁴⁰ כתב רש"י הקדוש:

"ענני רקיע וענני עשן, ושאר עננים אינן של כבוד".

⁴¹ כתב ב"סדר עולם רבה" (פרק ט')

"ומה שמועה שמע?"

שמע שמת אהרן, והלך התייר הגדול שבהן, ונסתלק עמוד הענן, שהיה נלחם להם,

ובא ונלחם עמהם".

⁴² ויקרא, כג' - מג'.

⁴³ יא' ע"ב

⁴⁴ בספרו הקדוש "בית חדש", (או"ח, סימן תרכה', אות ב').

תירגם אונקלוס, "בְּדִיל דְּיַדְעוּן דְּרִיכּוֹן, אַרִי בְּמִטְלִיּוֹת עֲנִי, אוֹתְבִית יֵת בְּנִי
יִשְׂרָאֵל, בְּאַפְקוּתֵי יִתְהוֹן מֵאַרְעָא דְּמִצְרַיִם, אָנָּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ",
והיינו, שחג הסוכות, נתקן בעבור אותם "ענני הכבוד", אשר באו מחמתו של
אהרון הכהן ע"ה.

והנה, לאור המתבאר לעיל⁴⁶, ש-גי פרנסים עמדו לעם ישראל, ובזכותם נִתְּנוּ גִ'
מתנות, יש לעיין:

מפני מה, נִתְּקַן רק חג אחד - שהוא "חג הסוכות", זכר למתנה אחת - שהיא
"ענני כבוד", שבאו מחמתו של אהרון הכהן ע"ה?

והלא, היה צריך לתקן מועדות, אף לזכר ה-"באר" שבאה בזכותה של מרים
הנביאה ע"ה, ולזכר המן שבא בזכותו של משה רע"ה?
ועוד יש לעיין:

דהנה, הסוכה צריכה להיות בבחינת "דירת עראי"⁴⁷,
ולכאורה, אם חג הסוכות נִתְּקַן לזכר ה-"ענני כבוד", היה צריך לבנות את הסוכה
בבחינת "דירת קבע",

בכדי שאז תתחזק ותקבע לדורות עולם, כוח שמירתם של ה-"ענני כבוד"?

ה. בעניין הקושיא הראשונה, אשר הובאה בדברינו לעיל באות ד', יעויין מה
שכתב הגה"ק רבינו משה מטראני זיע"א, בספרו הקדוש "בית א-להים"⁴⁸:
"וראוי לתת טעם במקום זה -

למה שראינו, שהוקבע חג הסוכות רמז לענני כבוד,
ולא הוקבע שום רמז לנס הבאר והמן, שהתמידו גם כן כל ארבעים שנה שהיו
במדבר, בזכות האחים הרועים.

⁴⁵ ויקרא, כג' - מג'.

⁴⁶ באות ב'.

⁴⁷ סוכה, ב' ע"א.

⁴⁸ "שער היסודות", פרק לז'.

ואפשר לומר -

כי גם שהבאר והמן היו נסים מפורסמים לעין כל, והתמידו כל ארבעים שנה, כיוון שהיה דבר הכרחי, שאי אפשר בלי מציאותם כלל, לא הוקבע רמז להם.

אבל ענני כבוד, שלא היה כל כך הכרחי כמו הם,

אלא, כדי שלא יהיו בחורב ביום וקרח בלילה,

הוקבעו ימי החג רמז לעניינם,

כי גם בדבר שלא היה הכרחי, כמאכל ומשתה, עשה האל יתברך נס ופלא עמהם במדבר.

וכן גם כן בישיבת סוכה בכל שנה, יש רמז לענני כבוד.

אבל באכילת לחם ושתיית יין או מים, באיזה יום בשנה, נעשה רמז למן ולבאר,

והרי שבכל ימות השנה, אוכלים גם כן לחם ושותים מים.

וכמו שאהרן היה אוהב שלום ורודף ומשים שלום, בין איש לחבירו ובין איש לאשתו,

והיה מתנהג עמהם לפני משורת הדין,

כן היה עניין ענני כבוד, שהיו בזכותו, טובה שלא היתה הכרחית אלא לפני מן השורה כמו שנזכר.

אבל הבאר והמן, שהיו הכרחיים, היו בזכות משה ומרים,

שהיה עניינם הכרחי לאומה ישראלית, כלחם ומים,

והיא התורה שנמשלה להם, שמשה רבינו היה מלמד תורה לאנשים, ומרים לנשים במה שהן חייבות".

והנה, על מאמר הכתוב ⁴⁹, "וַיֵּצֵא בָּן אִשָּׁה יִשְׂרָאֵלִית, וְהוּא בֶן אִישׁ מִצְרִי, בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וַיִּנְצוּ בַּמַּחֲנֶה - בֶּן הַיִּשְׂרָאֵלִית וְאִישׁ הַיִּשְׂרָאֵלִי", כתב הגה"ק בעל "שם משמואלי" זיע"א ⁵⁰ :

⁴⁹ ויקרא, כד' - י'.

"בפסח, זוכין ישראל להשפעת מזוני, ועל כן, נידון בפסח על התבואה ⁵¹,
והטעם יש לומר, שישראל זכו לכך, משום דכתיב ⁵², 'לְכַתֵּךְ אַחֲרַי בַּמִּדְבָּר בְּאֶרֶץ
לֹא זְרוּעָה', ולא השגיוחו מאין יהיו להם מזונות במדבר, אלא סמכו על השם
יתברך, ועליו השליכו יהבם,
על כן, לעומת זה, בזמן הזה, זוכין אז להשפעת מזונות מהשם יתברך, למעלה
מסדר הטבע, כמו אז שזכו לִמְן לחם מן השמים.
בשבועות, זוכין לשפע חיים, כמו אז שזכו למתן תורה שהיא חיים ⁵³,
וזהו, שבעצרת על פירות האילן ⁵⁴,
ורמז יש בו, 'כִּי הָאָדָם עֵץ הַשָּׁדֶה, מִמֶּנּוּ תֹאכַל וְאֵתוּ לֹא תִכְרַת' ⁵⁵.
בסוכות, זוכין לשפע בְּנֵי ⁵⁶,
כי סוכות דוגמת המקדש, ועליו נרמז ⁵⁷, 'הִבְיֵאֵנִי הַמֶּלֶךְ חֲדָרָיו, נְגִילָה וְנִשְׁמָחָה
בְּךָ' - זה סוכות זמן שמחתנו,
וברש"י ⁵⁸, בפסוק ⁵⁹, 'אַף עֲרִשְׁנוּ רַעֲנָנָה' - המקדש קרוי מְטָה, שנאמר ביואש ⁶⁰,
בְּחֶדֶר הַמְּטוֹת אֲשֶׁר בְּבֵית ה', על שהם פריין ורביין של ישראל,

⁵⁰ בספרו הקדוש "שם משמואל", (פרשת "אמור", שנת תרפב').

⁵¹ ראש השנה, טז' ע"א.

⁵² ירמיה, ב' - ב'.

⁵³ וכמאמר ז"ל במסכת אבות (פ"ו מ"ז):

"גְדוּלָה תוֹרָה, שְׁהִיא נוֹתֶנֶת חַיִּים לְעִשְׂיָה, בְּעוֹלָם הִזָּה וּבְעוֹלָם הַבָּא."

⁵⁴ ראש השנה, טז' ע"א.

⁵⁵ על פי מאמר הכתוב בספר דברים, כ' - יט'.

⁵⁶ היינו:

בנים.

⁵⁷ שיר השירים, א' - ד'.

⁵⁸ רבינו זיע"א, העתיק כאן את לשונו של רש"י הקדוש, בפסוק דלהלן.

וזהו, ובחג נידונין על המים ⁶¹, רומז למיין דוכרין ומיין נוקבין,
וידוע מעניין שמיני עצרת, והדברים עתיקין".

ולאור דברי רבינו זיע"א, נראה לבאר בסייעתא דשמיא:

דלעולם, גם בעבור ב' המתנות של "באר ומן" אשר הופיעו בזכותם של משה
רע"ה ושל מרים הנביאה ע"ה, נתקנו ב' מועדות של "פסח" ו-"שבועות".

שכן, "חג הפסח", שהוא כנגד "מזוני", נתקן בעבור "המן" אשר היה בזכותו של
משה רע"ה.

ו-"חג השבועות", שהוא כנגד "חיי", נתקן בעבור "הבאר" אשר היתה בזכותה
של מרים הנביאה ע"ה,

שהרי, בעניין המים מצינו ⁶², "וַיִּצְמָא שָׁם הָעָם לַמַּיִם, וַיִּלְךְ הָעָם עַל מִנְּשָׁה, וַיֹּאמֶר,
לָמָּה זֶה הֶעֱלִיתֶנּוּ מִמִּצְרַיִם, לְהַמִּית אֹתִי וְאֶת בְּנֵי וְאֶת מִקְנֵי בְּצַמָּא".

ועוד אפשר לבאר בזה בסייעתא דשמיא, דלעולם, אף ב' המתנות של "באר ומן"
נתקנו ב-"חג הסוכות":

דהנה, בחג נדונין על המים ⁶³, והוא כנגד "הבאר" אשר היתה בזכותה של מרים
הנביאה ע"ה.

והנה, אין מים אלא תורה ⁶⁴, וכידוע שלא נתנה תורה אלא לאוכלי המן ⁶⁵, והוא
כנגד "המן" אשר היה בזכותו של עמוד התורה משה רע"ה.

⁵⁹ שיר השירים, א' - טז'.

⁶⁰ דברי הימים ב', כב' - יא'.

⁶¹ ראש השנה, טז' ע"א.

⁶² שמות, יז' - ג'.

⁶³ ראש השנה, טז' ע"א.

⁶⁴ בבא קמא, יז' ע"א, ו-פב' ע"א.

עבודה זרה, ה' ע"ב.

⁶⁵ מכילתא דרבי ישמעאל, ("בשלח", מסכתא דויהי, פתיחתא ד"ה "ויהי בשלח").

ולהלך יתבאר בסייעתא דשמיא, מעלת הענן, אשר היה בזכותו של אהרון הכהן ע"ה.

ו. כאשר בא יעקב אע"ה לשכס, מצינו במאמר הכתוב ⁶⁶, "וַיַּעֲקֹב נָסַע סִכְתָּהּ, וַיָּבֹן לוֹ בַּיִת, וַלְמַקְנָהּוּ עָשָׂה סִכְתָּהּ, עַל כֵּן קָרָא שֵׁם הַמָּקוֹם סִכּוֹת", והיינו:

שיעקב אע"ה, קרא למקום מגוריו, על שם הסוכה שהוא עשה לצאנו.

והנה, כתב רבינו יעקב בן הרא"ש זיע"א ⁶⁷:

"ואיתא בפרק מ"ד, מפרקי דרבי אליעזר -

לפי שלא רצו נשים ליתן נזמיהן לבעליהן במעשה העגל, לכך נתן להן הקדוש ברוך הוא שכרן,

שיהו משמרות ראש חודש, יותר מהאנשים.

ושמעתי מאחי הרב יחיאל, טעם לדבר -

לפי שהמועדים נתקנו כנגד אבות,

פסח - כנגד אברהם,

דכתיב ⁶⁸, 'לוֹשֵׁי וְעֹשֵׂי עֲגוֹת', ופסח היה.

שבועות - כנגד יצחק,

שתקיעת שופר של מתן תורה, היה בשופר מאילו של יצחק.

סוכות - כנגד יעקב,

דכתיב ⁶⁹, 'וַלְמַקְנָהּוּ עָשָׂה סִכְתָּהּ'.

ו-יב' ראשי חדשי השנה, שגם הם נקראים מועדים, כנגד יב' שבטים,

⁶⁶ בראשית, לג' - יז'.

⁶⁷ טור, או"ח, סי' תיז', הלכות "ראש חודש".

⁶⁸ בראשית, יח' - ו'.

⁶⁹ בראשית, לג' - טז'.

וכשחטאו בעגל, נטלו מהם, ונתנו לנשותיהם, לזכר שלא היו באותו חטא".

ולכאורה, שהדבר צריך ביאור:

דהנה, בחג הפסח ובחג השבועות, מהות החג הוזכרה במעשיהם של האבות הקדושים,

בפסח, אצל אברהם אע"ה, שעשה מצות באותו היום,

ובשבועות, שתקעו בשופר, אשר בא מאילו של יצחק אע"ה.

ברם, אותה הסוכה שעשה יעקב אע"ה למקנהו,

אין בה שום שייכות, לעצם עניינו של חג הסוכות?

ז. על מאמר הכתוב ⁷⁰, "ויאמר אליו, אֲדַנִּי יְדַע, כִּי הִילָדִים רַפִּים, וְהִצֵּאתָ וְהִבְקַרְתָּ עָלָי, וְדַפְקוּם יוֹם אֶחָד, וְנָתַתָּ כָּל הַצֹּאן", דרשו רבותינו ז"ל ⁷¹:

" וַיֹּאמֶר אֵלָיו, אֲדַנִּי יְדַע, כִּי הִילָדִים רַפִּים וְגוֹי - זֶה מִשֵּׁה וְאֶהְרֹן.

וְהִצֵּאתָ וְהִבְקַרְתָּ עָלָי - אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל,

שֶׁנֶּאֱמַר ⁷², 'וְאֵתָּן צֹאֲנֵי צֹאֲן מִרְעִיתִי, אֲדָם אֲתָם' ⁷³.

רב הונא בְּשֵׁם רַב אֲחָא אָמַר -

אֵילּוּלֵי רַחֲמֵינוּ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, 'וְדַפְקוּם יוֹם אֶחָד', כְּבָר מִתּוֹ כָּל הַצֹּאן, בִּימֵי אֲדָרְיָנוֹס.

רַבִּי בְּרַכְיָה בְּשֵׁם רַבִּי לִוִּי אָמַר -

'אֲדַנִּי יְדַע כִּי הִילָדִים רַפִּים' - זֶה דָּוִד וְשְׁלֹמֹה.

וְהִצֵּאתָ וְהִבְקַרְתָּ עָלָי - אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל,

⁷⁰ בראשית, לג' - יג'.

⁷¹ בראשית רבה, פרשה עח', יג'.

⁷² יחזקאל, לד' - לא'.

⁷³ השווה לדרשת רבותינו ז"ל (יבמות, סא' ע"א):

"אתם קרויין אדם, ואין העובדי כוכבים קרויין אדם".

שְׁנַאֲמַר ⁷⁴, וְנִאֲתַנָּה צֹאנִי וְגו'.

רב הוֹנָא בְּשֵׁם רַב אֲחָא אָמַר -

אֱלֹהֵי רַחֲמֵינוּ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, כְּבָר מֵתוּ כָּל הַצֹּאן, בְּיָמֵי הַמֶּן."

עוד דרשו רבותינו ז"ל ⁷⁵, על מאמר הכתוב ⁷⁶, "כִּי הוּא אֱלֹהֵינוּ, וְנִאֲנַחְנוּ עִם מְרַעִיתוֹ וְצֹאן יָדוֹ, הַיּוֹם אִם בְּקִלּוֹ תִשְׁמָעוּ":

"אימתי אנו עמו?"

כשאנו צאן מרעיתו,

שנאמר ⁷⁷, וְנִאֲתַן צֹאנִי צֹאן מְרַעִיתִי, אָדָם אֲתָם'."

ומדבריהם הקדושים, מבואר ⁷⁸:

שעם ישראל נקראים בשם "צאן",

והיינו, ש-"צאן יעקב", זה עם ישראל.

וממילא, יובן מה שאמר יעקב אע"ה ללבן ⁷⁹, "זֶה לִי עֶשְׂרִים שָׁנָה בְּבֵיתְךָ, עֲבַדְתִּיךָ אֲרַבַּע עֶשְׂרֵה שָׁנָה בְּשֵׂתֵי בְּנֹתֶיךָ, וְשֵׁשׁ שָׁנִים בְּצֹאנְךָ, וַתַּחֲלֶף אֶת מִשְׁכַּבְתִּי עֶשְׂרֵת מְנָיִם":

שכן, לכאורה, תמוה הדבר לשם מה נשאר יעקב אע"ה בבית לבן,

⁷⁴ יחזקאל, לד' - יז'.

⁷⁵ מדרש תהילים, מזמור צה', ב'.

⁷⁶ תהילים, צה' - ז'.

⁷⁷ יחזקאל, לד' - לא'.

⁷⁸ עיקרן של דברים הנאמרים במאמר זה, מושתתים על פי שיעורו של אדמו"ר הגה"ק רבי משה שפירא זיע"א, מליל שישי יב' כסלו התשע"ה.

ובתוספת מראי מקומות והערות, תוך הרחבת הדברים, והבאתם לנקודות נוספות - ממה שחנני בסייעתא דשמיא ה' יתברך.

⁷⁹ בראשית, לא' - מא'.

והלא, לאחר שהוא נשא את רחל ואת לאה, הוא היה צריך לשוב לבית אביו ואימו, כציוויים,

ובשביל מה, הוא נשאר לעובדו, עוד ו' שנים נוספות?

אלא, שטעם הדבר, ש- "עבדתיך ארבע עשרה שנה בשתי בנותיך",

הוא, היכי תמצוי להגיע לידי "שש שנים בצאנך", שהם יב' שבטי י-ה, המכונים אל ה-"צאן", וכמו שנתבאר.

ודבר זה, מדוקדק בתכלית הדקדוק, שכן, כך אמר יעקב אע"ה ללבן ⁸⁰ :

"וַיְהִי כַּאֲשֶׁר יָלְדָה רַחֵל אֶת יוֹסֵף, וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב אֶל לְבָן, שְׁלַחְנִי וְאַלְכָה אֶל מְקוֹמִי וְלֹאֲרָצִי. תִּנְּהָ אֶת נָשִׁי וְאֶת יְלָדֵי אֲשֶׁר עֲבַדְתִּי אִתָּךְ בָּהֶן, וְאַלְכָה, כִּי אֲתָה יְדַעְתָּ אֶת עֲבַדְתִּי אֲשֶׁר עֲבַדְתִּיךָ",

שכן, לאחר שעבדתך בשתי בנותיך, ובצאנך, שהם בְּנֵי,

כבר נסתיימה השליחות, ששלחוני הוֹרִי.

ומכיוון, שאצל יעקב אע"ה, הצאן הגשמי מְכֹון כנגד הצאן הרוחני,

כאשר הוא שכח במעבר יִבֵּק, פכים קטנים ⁸¹, מיד הוא חזר לקחתם,

שכן, מה שדרשו רבותינו ז"ל ⁸², על יעקב אע"ה, "מכאן לצדיקים, שחביב עליהם ממנום יותר מגופם",

אינו כמליצה בעלמא!

וזאת, מכיוון שאותו הממון - "צאן", מְכֹון אצלו כנגד יב' שבטי י-ה, שהם הצאן האמיתי.

ח. ולאחר שאנו יודעים, שאותו "צאן" היה מְכֹון כנגד יב' שבטי י-ה. נראה דבר פלא, וכדלהלן.

⁸⁰ בראשית, ל', כה' - כו'.

⁸¹ כן הוא ברש"י, (בראשית, לב' - כה').

⁸² חולין, צא' ע"א.

א. ידוע ומפורסם, עניין "מעשה אבות סימן לבנים" ⁸³.

⁸³ ראשיתו של עניין זה, נזכר במסכת סנהדרין (מד' ע"ב):

"אמר רבי אלעזר, לעולם יקדים אדם תפלה לצרה,

שאימלי לא הקדים אברהם תפלה לצרה - בין בית אל ובין העי, לא נשתייר מרשעי ישראל שריד ופליט".

וכן הוא במדרש (בראשית רבה, פרשה מ', ו'):

"אמר הקדוש ברוך הוא לאברהם אבינו, צא וכבש את הדרך לפני בניך,

את מוצא, כל מה שכתוב באברהם כתיב בבניו.

באברהם כתיב (בראשית, יב' - י'), 'ויהי רעב בארץ',

בישראל כתיב (בראשית, מה' - ו'), 'כי זה שנתים הרעב בקרב הארץ'.

באברהם כתיב (בראשית, יב' - י'), 'וירד אברהם מצרימה לגור שם',

ובישראל כתיב (במדבר, כ' - טו'), 'וירדו אבותינו מצרימה'.

באברהם כתיב (בראשית, יב' - י'), 'לגור שם',

ובישראל כתיב (בראשית, מז' - ד'), 'לגור בארץ באנו'.

באברהם כתיב (בראשית, מז' - ד'), 'כי כבד הרעב בארץ כנען',

בישראל כתיב (בראשית, מג' - א'), 'והרעב כבד בארץ'.

באברהם כתיב (בראשית, יב' - יא'), 'ויהי כאשר הקריב',

בישראל כתיב (שמות, יד' - י'), 'ופרעה הקריב'.

באברהם כתיב (בראשית, יב' - יב'), 'והרגו אתי ואתך יסוי',

ובישראל כתיב (שמות, א' - כב'), 'כל הבן הילוד היארה תשליכהו'.

באברהם כתיב (בראשית, יב' - יג'), 'אמרי נא אחתי אתי, למען ייטב לי בעבורך וגו',

ובישראל כתיב (שמות, א' - כ'), 'וייטב אלהים למילדת'.

באברהם כתיב (בראשית, יב' - יד'), 'ויהי כבוא אברהם מצרימה',

ובישראל כתיב (שמות, א' - א'), 'ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה'.

באברהם כתיב (בראשית, יג' - ב'), 'ואברהם כבד מאד במקנה',

ובישראל כתיב (תהילים, קה' - לד'), 'ויציאם בכסף וזהב'.

ב. והנה, מניין עֲדָרֵי הַצֶּאֱן של יעקב אע"ה הגיע ל-ס' ריבוא, וכדאיתא במדרש⁸⁴ :

" וַיִּפְרֹץ הָאִישׁ ... רַבִּי לְוֵי אָמֵר, שְׁשִׁים רְבֹוא פְּלָבִים. רַבְּנָן אָמְרִי, מֵאָה וְעֶשְׂרִין רְבֹוא, וְלֹא פְּלִיגִי -

מֵאֵן דְּאָמַר שְׁשִׁים רְבֹוא, לְכֹל עֲדָר וְעֲדָר חַד פְּלָב, מֵאֵן דְּאָמַר מֵאָה וְעֶשְׂרִים רְבֹוא, לְכֹל עֲדָר תְּרִין פְּלָבִין", וביאר שם ה"עץ יוסף":

"ולא פליגי - רבי לוי ורבנן, במניין העדרים, דלתרווייהו, ס' ריבוא עדרים, היה הצאן.

אלא, דלמר, היה מספיק לכל עדר, כלב אחד, ולמר, לכל עדר ב' כלבים, אחד מלפניו ואחד מאחוריו". והנה, מנינם של כלל ישראל, היה גם כן ס' ריבוא.

ג. וביאר בזה אדונינו הגר"א זיע"א:

ש-"מעשה אבות סימן לבנים" של גלות מצרים, זה הַשְּׁהִיָּה של יעקב אע"ה בבית לבן.

בְּאֲבָרְהָם פְּתִיב (בראשית, יב' - כ'), 'וַיֵּצֵא עֲלָיו פְּרָעָה',

וּבִישְׂרָאֵל פְּתִיב (שמות, יב' - לג'), 'וַתִּחַזַּק מִצְרַיִם עַל הָעָם'.

בְּאֲבָרְהָם פְּתִיב (בראשית, יג' - ג'), 'וַיֵּלֶךְ לְמִסְעָיו',

וּבִישְׂרָאֵל פְּתִיב (במדבר, לג' - א'), 'אֵלֶּה מִסְעֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל'."

וכ"ה בדברי רש"י והרמב"ן, לאורך כל עניין האבות.

⁸⁴ בראשית רבה, פרשה עג', יא'.

⁸⁵ בראשית, ל' - מג':

"וַיִּפְרֹץ הָאִישׁ מֵאֵד מֵאֵד, וַיְהִי לוֹ צֶאֱן רְבֹוא, וְשִׁפְחוֹת, וְעֶבְדִים, וְגַמְלִים, וְחֹמְרִים".

דהנה, יעקב אע"ה, עבד עבודת פרך בבית לבן,

וכמבואר בדברי יעקב אע"ה ללבן ⁸⁶ -

"זֶה עֲשָׂרִים שָׁנָה אֲנֹכִי עֹמֵד, רַחֲלִיף וְעֹזֵיף לֹא שָׁכַלְוּ, וְאֵילִי צֹאנֶךָ לֹא אֶכְלֹתִי. טֶרֶפָה לֹא הֵבִאתִי אֵלֶיךָ, אֲנֹכִי אֲחַטְּנָה מִיָּדִי תִּבְקָשָׁנָה, גִּנְבֹתִי יוֹם וּגְנֹבֹתִי לַיְלָה. הֲיִיתִי בַּיּוֹם אֶכְלָנִי חֶרֶב - וְקָרַח בְּלִילָה, וַתִּדַּד שְׁנַתִּי מֵעֵינַי. זֶה לִי עֲשָׂרִים שָׁנָה בְּבֵיתֶךָ, עֲבַדְתִּיךָ אֲרַבַּע עֶשְׂרֵה שָׁנָה בְּשֵׁתִי בְּנֶתִיךָ, וְשֵׁשׁ שָׁנִים בְּצֹאנֶךָ, וַתַּחֲלֵף אֶת מִשְׁכַּבְתִּי עֲשָׂרַת מִנִּים".

וכמו כן, עם ישראל, עבד עבודת פרך במצרים,

וכמבואר בפסוק ⁸⁷ -

"וַיִּמְרְרוּ אֶת חַיֵּיהֶם בְּעַבְדָּה קָשָׁה, בַּחֲמֹר וּבִלְבָנִים, וּבְכָל עֲבָדָה בְּשָׂדֵה, אֶת כָּל עֲבַדְתָּם אֲשֶׁר עָבְדוּ בְּהֵם בְּפָרָד".

ומשום כך, נאמר ⁸⁸, "אַרְמִי אֶבֶד אָבִי, וַיֵּרֵד מִצְרַיִם".

ד. עוד ביאר רבינו זיע"א:

דהנה, מצינו, שיעקב אע"ה ברח מבית לבן, ורק לאחר ג' ימים נודע הדבר ללבן, ולא השיגו לבן אלא לאחר ז' ימים,

וכמבואר במאמר הכתוב ⁸⁹ -

"וַיִּגַּד לְלָבָן בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי, כִּי בָרַח יַעֲקֹב. וַיִּסַּח אֶת אָחִיו עִמּוֹ, וַיִּרְדֹּף אַחֲרָיו דָּרָד שְׁבַעַת יָמִים, וַיִּדְבַּק אֹתוֹ בְּהַר הַגִּלְעָד" ⁹⁰.

⁸⁶ בראשית, לא, לח' - מא'.

⁸⁷ שמות, א' - יד'.

⁸⁸ דברים, כו' - ה'.

⁸⁹ בראשית, לא, כב' - כג'.

⁹⁰ יעו"ן מה שכתב בזה רש"י הקדוש:

"כל אותן ג' ימים שהלך המגיד להגיד ללבן - הלך יעקב לדרכו,

נמצא, יעקב רחוק מלבן ששה ימים, ובשביעי השיגו לבן.

וכך היה גם כן אצל עם ישראל, בשעת יציאת מצרים,

וכמבואר במאמר הכתוב ⁹¹ -

"וַיִּגְדַּל לְמַלְאָךְ מִצְרַיִם כִּי בָרַח הָעָם, וַיִּהְיֶה לְבַב פְּרַעֲהוּ וַעֲבָדיו אֶל הָעָם, וַיֹּאמְרוּ, מַה זֹּאת עָשִׂינוּ כִּי שִׁלַּחְנוּ אֶת יִשְׂרָאֵל מֵעֲבָדֵינוּ,"

וכפי שכתב רש"י הקדוש -

"וכיון שהגיעו לשלושת ימים שקבעו לילך ולשוב, וראו שאינן חוזרין למצרים, באו והגידו לפרעה ביום הרביעי,

ובחמישי ובששי רדפו אחריהם,

וליל שביעי ירדו לים,

בשחרית אמרו שירה, והוא יום שביעי של פסח.

לכך, אנו קורין השירה ביום השביעי".

ה. עוד ביאר רבינו זיע"א:

דהנה, מצינו, שיעקב אע"ה ולבן נפרדו פרידה עולמית,

וכמבואר במאמר הכתוב ⁹² -

"עַד הַגֵּל הַזֶּה, וְעַד הַמִּצְבָּה, אִם אָנִי לֹא אֶעֱבֹר אֶלֶיךָ אֶת הַגֵּל הַזֶּה, וְאִם אַתָּה לֹא תֵעָבֵר אֵלַי אֶת הַגֵּל הַזֶּה וְאֶת הַמִּצְבָּה הַזֹּאת, לָרָעָה".

וכמו כן, היה אצל עם ישראל, בשעת יציאת מצרים,

וכמבואר במאמר הכתוב ⁹³ -

"וַיֹּאמְרוּ מֹשֶׁה אֶל הָעָם, אֵל תִּירְאוּ, הַתִּיַצְבוּ וּרְאוּ אֶת יְשׁוּעַת יְהוָה - אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה לְכֶם הַיּוֹם, כִּי אֲשֶׁר רָאִיתֶם אֶת מִצְרַיִם הַיּוֹם, לֹא תִסְפוּ לְרֹאֲתָם עוֹד עַד עוֹלָם".

למדנו, שכל מה שהלך יעקב בשבעה ימים, הלך לבן ביום אחד".

⁹¹ שמות, יד' - ה'.

⁹² בראשית, לא' - נב'.

⁹³ שמות, יד' - יג'.

ט. כתב אדמו"ר הגה"ק רבינו אליהו אליעזר דסלר זיע"א⁹⁴ :

⁹⁵ הנה, אמרו רבותינו ז"ל, שסוכה, היא בחינת ענני הכבוד, שליוו את ישראל במדבר, וענני הכבוד, באו, בזכות אהרן.

ובזה מבואר, עניין "סוכת שלום", כי מידתו של אהרן: אוהב שלום, ורודף שלום. אך לכאורה צריך עיון - מהו הקשר, בין מידת השלום, לבין בחינת "ביטול היש"?

והנה, מצינו בדברי הזוהר הקדוש⁹⁶ : "עֲנֵנֵי כְבוֹד, בְּזִכּוֹת אֶהְרֵן. דְּכָתִיב⁹⁷, 'אֲשֶׁר עֵין בְּעֵין נִרְאָה אֶתָּה ה' וְגו' ", ומילת "נִרְאָה", היא אותיות "אהרן".

והרי, שבחינת "עֵין בְּעֵין", היא בחינת רְאִיָּה ברורה מאוד, בגילוי מציאותו של הבורא ית"ש.

ובחינה זו, היא גם בחינתו של אהרן, בחינת "מידת השלום".

והביאור בזה, הוא: שעניין "ביטול היש", ועניין "עֵין בְּעֵין", ועניין "מידת השלום", שורש אחד להם.

שכן, לא תיתכן מציאות "השלום" אלא רק במי שיש בו את מעלת "ביטול היש הגשמי",

כי רק אז, זוכה האדם ל-רְאִיָּה בהירה מאוד, שכל שאיפתו עלי אדמות, היא שאיפה לענייני רוחניות.

⁹⁴ בספרו הקדוש "מכתב מאלהו", (חלק ב', עמודים 107-108).

⁹⁵ לשונו הקדוש של רבינו זיע"א, הובאה כאן במעט שינויי לשון, למען יבואו עיקרי הדברים בקצירת האומ"ר - לעיני הקורא בהם.

⁹⁶ פרשת "אמור", דף קג' ע"א.

⁹⁷ במדבר, יד' - יד'.

כי כל זמן שבני האדם שואפים למטרות גשמיות, ולמטרות של אנוכיות, אי אפשר שיהיה שלום ביניהם!

שכן, במצב שכזה, כל אחד רוצה את מה שיש לחבירו!

ובמצב שכזה, כל דבר שיש לחבירו, ממעט את רשות עצמו!

ולא זו בלבד -

אלא, שדבר זה, מכריח את האדם, לבוא עם זולתו לידי תחרות, ולידי מריבות ומלחמות!

ברם, כאשר יש לאדם את מעלת "ביטול היש", וכל שאיפתו, היא, למטרות רוחניות, אמיתיות,

תיתכן אצלו, מידת ההתאחדות ומידת השלום!

מכיוון שבענייני רוחניות, אין תחרות ואין הגבלות.

והנה, הסוכה שהיא בבחינת "דירת עראי", תואמת את עניין "ביטול היש", בהיות האדם "עראי" בעולם, אשר כל שאיפותיו הם אך ורק בענייני רוחניות, ובחינת "דירת עראי", תואמת, לבחינת "ענני כבוד" - "עֵין בְּעֵין", ולבחינת "מידת השלום" של אהרן הכהן ע"ה.

ג. ומעתה, נשכיל ונבין. כדלהלן:

א. המתנה של "ענני כבוד", היא אשר נקבעה לדורות עולם ב"חג הסוכות"⁹⁸:
וזאת, מחמת שעיקר המהות של עם ישראל, הוא, להיות דבקים במעלתו של אהרון הכהן ע"ה, "אוהב שלום ורודף שלום",
שכן, עיקר מעלה זו, נעוצה במעלת "ביטול היש", אשר היא תכלית הווייתנו וקיומנו⁹⁹.

ב. הסוכה, צריכה להיות "דירת עראי", בדווקא¹⁰⁰:

⁹⁸ יעויין לעיל באות ד'.

⁹⁹ וכמו שנתבאר לעיל באות ט'.

וזאת, מחמת שעיקר המהות של עם ישראל, הוא, להיות דבקים במעלתו של אהרון הכהן ע"ה, "אוהב שלום ורודף שלום",

שכן, עיקר מעלה זו, נעוצה במעלת "ביטול היש", אשר היא תכלית הווייתנו וקיומנו ¹⁰¹.

ג. "חג הסוכות", נוצר מחמת מעשיו של יעקב אע"ה, ושמו נקרא על מהות מעשיו של יעקב אע"ה ¹⁰² :

שכן, בעת התעסקותו בצאן הגשמי, היה הדבר מְכֹון בעבור הצאן הרוחני - יב' שבטי י-ה, וכל בני ישראל, לדורות עולם ¹⁰³.

ד. ואם כן, ישנו קשר ישיר, ברור וצרוף, בין יעקב אע"ה לאהרון הכהן ע"ה : שכן, "חג הסוכות", נִתְקַן כנגד יעקב אע"ה ¹⁰⁴, ואף כנגד אהרון הכהן ע"ה ¹⁰⁵, בהיות מעשיהם מתחברים לחטיבה אחת ברורה וצרופה, של מעלת "ביטול היש".

ה. והנה, דרשו רבותינו ז"ל ¹⁰⁶, על מאמר הכתוב ¹⁰⁷, "כִּי הוּא אֱלֹהֵינוּ, וְאֶנְחֵנוּ עִם מְרְעֵיתוֹ וְצֹאן יָדוֹ, הַיּוֹם אִם בָּקְלוּ תִשְׁמְעוּ" :

"אימתי אנו עמו?"

כשאנו צאן מרעיתו,

שנאמר ¹⁰⁸, 'וְאֶתְּן צֹאֲנֵי צֹאן מְרְעֵיתִי, אֲדָם אֶתְּסִי' " ¹⁰⁹.

¹⁰⁰ יעויין לעיל באות ד'.

¹⁰¹ וכמו שנתבאר לעיל באות ט'.

¹⁰² ובזה תיישב הקושיא שנתקשינו לעיל באות ו'.

¹⁰³ וכמו שנתבאר לעיל באותיות ז'-ח'.

¹⁰⁴ וכמו שנתבאר לעיל באות ו'.

¹⁰⁵ וכמו שנתבאר לעיל באותיות ב' ו-ט'.

¹⁰⁶ מדרש תהילים, מזמור צה', ב'.

¹⁰⁷ תהילים, צה' - ז'.

ולאור המתבאר, יובנו הדברים אל נכון:

שכן, הצאן הגשמי מתבטל אל אדוניו, בהיותו נתון לחסדיו, במאכלו ובמשקהו, ותפקידו של הצאן הרוחני, הוא, לקיים בעצמו ביטול מוחלט, כלפי מי שאמר והיה העולם.

ורק אז, אנו נחשבים "לעמו" של הבורא ית"ש.

ו. מחמת הנ"ל, בעת פטירתו של אהרון הכהן ע"ה, הגיע עמלק להילחם בעם ישראל¹¹⁰:

בחושבו, שבעת פטירתו של אהרון הכהן ע"ה, יאבדו עם ישראל את קומתם הרוחנית,

על ידי, הפסקת קיום דרגתו ומעלתו,

והיינו, בחינת "ביטול היש"¹¹¹.

ז. עיקר קיום הבנים, והיינו החלק של "בְּנֵי"¹¹², מתקיים על ידי הדביקות במעלתו של אהרון הכהן ע"ה, והיינו, מעלת "ביטול היש":

שכן, ללא כך, מסתלק הענן המקיף, ומסתלקת השמירה החופפת אותם,

כי בהסתלק מידתו של אהרון הכהן, מסתלק החסד הנלווה עמו¹¹³.

ומעתה, זאת תורת העול"ה:

עיקר מהות האדם בעולמו, לבטל את כל מהות "היש" שבעצמו, ולכווין את כל חפצו ותשוקתו - "לעשות נחת רוח ליוצרו".

¹⁰⁸ יחזקאל, לד' - לא'.

¹⁰⁹ דרשה זו, הובאה לעיל באות ז'.

¹¹⁰ וכמו שנתבאר לעיל באות ג'.

¹¹¹ וכמו שנתבאר לעיל באות ט'.

¹¹² יעויין לעיל באות ה'.

¹¹³ וכמו שנתבאר לעיל באות ב'.

והזוכה לכך, מביא אל עצמו את החסדים ¹¹⁴, ומסלק מעל עצמו כל נגע ופגע,
בהיות הענן של אהרון הכהן ע"ה, הולך עמו ללוותו בכל זמן ועת.
והזוכה לכך, יראה את כל זרעו אחריו, הולכים בדרך ישראל סבא, בקדושה
ובטהרה עצומה,
ובבחינת ¹¹⁵, "וְנֹדַע בְּגוֹיִם זְרָעִים, וְצִאֲצְאֵיהֶם בְּתוֹךְ הָעַמִּים, כָּל רְאֵיהֶם יִפְרוּס -
כִּי הֵם זְרָע בְּרַךְ יְהוָה".
יתן ה' יתברך, ונזכה לזה. אמן.

¹¹⁴ וכמו שנתבאר לעיל באות ב'.

¹¹⁵ ישעיה, סא' - ט'.

לזיכרון עולם בהיכל ה'

- הגה"ק רבי רפאל משה אלבאז בן רבי שמואל זיע"א
- הגה"צ רבי דוד מסעוד עובדיה בן אסתר זיע"א
- הגה"צ רבי חיים וואלקין בן צביה זיע"א
- הגה"צ רבי משה איבגי בן אסתר זיע"א
- הגה"ק רבי שלמה אסולין בן שמחה (שתח"י) זיע"א
- רבי אברהם איבגי בר רחמה זצ"ל
- רבי שלום איבגי בר רחמה זצ"ל
- צורי (צורישדי) גניש ז"ל בן יולנדה תחי'
- אפרים (אפי) ביתן בן קונפיטה ז"ל
- משה חיון בר קוקה ז"ל
- דב לוסטרניק בר אביבה ז"ל

~~~

- הצדקת מזל טוב אלבאז (לבית סודרי) בת רבקה ע"ה
- הצדקת מרים רמו עובדיה בת אסתר ע"ה
- הצדקת ברוריה מויאל בת חוה ע"ה
- זוהרה פרץ (לבית כהן) בת רחל ע"ה
- מזל טוב סיגלר (לבית עובדיה) בת זוהרה ע"ה
- רחל עמוס (לבית מלכה) בת אסתרלייה ע"ה
- נחמה נעמי דידי (לבית מלכה) בת אסתרלייה ע"ה
- אליס חוה עישה לוי (לבית סיבונג) בת גרסיה ע"ה
- חנה בת ליליאן ע"ה
- חנה אילוז בת פרחא ע"ה
- איילה בת נעמי ע"ה

לעילוי נשמתם הטהורה

של כל הקדושים והקדושות אשר נרצחו על קידוש ה'

במלחמת שמחת תורה תשפ"ד